

Faglig beretning 2012
**for projekter med tilskud fra
fra Fonden for økologisk landbrug**

Projektets titel

Økologisk fuldkorn

Tilskudsmodtager

Støtteforeningen for Institut for Anvendt Økologi

Houvej 55, e-mail: formand@kulturplanter.dk

9550 Mariager, tlf: 55813518

URL: <http://www.kulturplanter.dk>

CVR: 34656673 NB: Foreningen har fået nyt CVR-nr. i forbindelse med momsregistrering.

Den faglige beretning giver efter min opfattelse et retvisende billede af tilskuddets anvendelse og at anvendelsen af tilskuddet er i overensstemmelse med projektansøgningen og fondens tilsagnsskrivelser.

Dato

Titel, navn og underskrift

18. april 2013

Anders Buzzen

1. Projektets titel

Økologisk fuldkorn

2. Projektperiode

Projektstart: 1. januar 2012 **Projektafslutning:** 31. december 2012

NB: Projektet indgår som delfinansiering i et toårigt projekt, hvor resten finansieres af Landdistriktsordningen for Erhvervsudvikling. FØLs andel i projektet er kun 1-årigt, mens en mindre del, der udelukkende finansieres af Erhvervsudvikling, videreføres i 2013.

3. Projektets udbytte og effekt, formål og projektføreløbet

Projektets udbytte og effekt:

Projektet har gennemført et omfattende forsøgsarbejde, og har analyseret resultaterne af både egne forsøg og andre tilsvarede forsøg. Der er i forsøgene kommet ny viden frem om de emner, som projektet ønskede belyst. Resultaterne er blevet effektivt formidlet på markvandring og ved en skandinavisk workshop om korn.

Projektet har resulteret i,

- at planteforædlingen af nye kornsorter er kommet et år tættere på udvikling af nye sorter i afgrøder, hvor der ikke er andre økologiske forædlingsinitiativer, bl.a. vårrug, vinterhavre, oliehavre, nøgenbyg og en lang række hvedearter af både vår- og vinterformer
- at der er kommet ny viden frem om kvaliteten og dyrkningsegenskaber af både gamle og nye sorter, til forbedret sortsvalg
- at der er kommet ny viden frem om effekten af kornsortering på kvaliteten af kornet, og denne viden vil blive brugt som grundlag for beslutning om investeringer i udstyr
- At der er dannet overblik over mulighederne for at reducere mængden af ukrudt i nyhøstet korn

Vi mener på denne baggrund at projektet har opfyldt sine mål.

Projektet formål:

Projektet ønskede at løse de specifikke problemer med bagekvaliteten i mel, som opstår når korn dyrkes økologisk ved lavt næringsstofniveau, og når der i melet er bevaret et højt af klid, kim og andre sundhedsfremmende komponenter. Projektet vil forsøge at løse de sidste års problemer med dårlige faldtal i melet, som forårsages af lejesæd og dårligt høstvejr, og som forventes at blive et fortsat stigende problem i forbindelse med de forventede klimaændringer.

Projektet blev ansøgt med henblik på at omfatte 5 delprojekter:

1. videreføre den sortsudvikling af korn, som ansøgerkredsen har påbegyndt i andre projekter i de senere år,
2. formidle nyudviklet korn med optimal bagekvalitet ud til en bredere kreds af økologiske producenter,
3. udføre forsøg med behandlinger til kvalitetsforbedring af høstet korn,
4. afholde en workshop om kornkvalitet, og herigennem vedligeholde og udbygge et skandinavisk netværk om økologisk specialkorn, og
5. videreformidle emnet til en bredere kreds ved at opsamle og sammenskrive tilgængelig viden om vilkår og muligheder for økologisk kornproduktion.

Således blev formålet formuleret i ansøgningen. Imidlertid blev projektet kun bevilget med 40% tilskud fra FØL, og det var derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i forhold til den opnåede medfinansiering. Vi fik afslag på medfinansiering til punkt 5 fra flere instanser, men fik til gengæld 100% finansiering til punkt 4 fra Økologi-fremme ordningen. Dermed er kun punkterne 1-3 gennemført i regi af dette projekt med medfinansiering fra Landdistriktsordningen for Erhvervsudvikling.

Beretning

Projektets faglige forløb:

Størstedelen af projektet med dyrkning er foregået hos Agrologica ved Mariager. Agrologica har flere forskellige projekter, som vedrører korn, bl.a. BIOBREED, som udvikler genetiske markører for stinkbrandresistens i en referencekollektion af hvede og GUDP-projektet Special-Ø, som forædler purpurhvede, spelt, hirse, og forsøg med vår-såning af vinterhvede. Det er således på afgrødeniveau klart adskilt, hvilke kornarter og dyrkningsformer, der er finansieret af hvilke projekter. Nedenstående redegør alene dyrkning og behandling af korn i projektet Økologisk Fuldkorn, og som ikke modtager støtte fra andre finansieringskilder end FØL og Erhvervsudviklingsordningen.

Sammenfatning af forsøgene

Projektet har dyrket 305 sorter af korn, som er blevet kvalitetsvurderet ud fra forskellige kriterier. Herunder har projektet dyrket:

- Vinterhvede med stinkbrand, hvor der arbejdes på at opbygge en samling af smitterecer af stinkbrand, som kan anvendes til identifikation af specifikke resistensgener i hvede og spelt.
- Vinterhavre med det formål at udvikle en population eller sorter, som kan klare den danske vinter.
- Vårhavre med højt fedtindhold med henblik på special-produkter til human konsum
- 104 sorter af primitive hvedearter med henblik på at vurdere dyrknings- og eventuelt anvendelseegenskaber, bl.a. *Triticum macha*, *T. petropalovskiyi*, *T. sphaerococcum*, *T. timopheevii*, *militinae*, *T.karamychevii*, *T. durum*, *T. carthlicum*, *T. polonicum*, *T. turgidum*, Emmer (*Triticum dicoccum*), Énkorn (*Triticum monococcum*), og *T. zhukovskiyi*.
- 58 sorter af nøgenbyg og 24 sorter af avnklædt byg er dyrket med henblik på vurdering af stråstyrke, meldugresistens og kerne kvalitet.
- Udbytteforsøg med gamle og nye brødhvedesorter
- 17 sorter af rug med henblik på at udvikle en stråstiv vårrug.

Projektet har behandlet kornpartier med NIT-sortering, kastesortering, billedsortering og størrelsessortering, og analyseret kornet for kvalitetsegenskaber.

Projektet har undersøgt markedet for udstyr, som kan begrænse indholdet af ukrudt og andre våde fremmedelementer i nyhøstet korn med henblik på at nedsætte problemerne med hurtig nedtørring af kornet efter høst.

Resultaterne af forsøgene fremgår af Bilag I, som også er lagt på internettet:

<http://www.kulturplanter.dk/trials/fuldkorn2012.pdf>

4. Formidling og vidensdeling vedr. projektet

Projektet er primært henvendt til mindre økologiske møllerier, og fire af disse, Falslevgård Mølle, Bageriet Aurion, Skærtøft Mølle og Mørdrupgård, er direkte med i projektet. Projektet er i løbende kontakt til Kragegården og Bornholms Valsemølle. Dermed er resultatarne allerede direkte formidlet til de mest centrale interessenter.

I 2012 afholdt projektdeltagerne en meget vellykket workshop på Livø med 100 deltagere. Deltagerne var nøglepersoner indenfor den økologiske kornbranche i hele Skandinavien. Workshoppen er beskrevet som formål 4 i formålet på dette projekt, men blev finansieret 100% fra Økologi-fremmeordningen. På workshoppen blev projektets arbejde præsenteret med bl.a. markvandring og rundvisninger hos tre af projektdeltagerne.

Projektets arbejde med rensning af korn er præsenteret på et internationalt seminar i Birmingham, England 21. januar 2013, og seminarets publikation er lagt ind på Organic E-print.

Projektets resultater vil endvidere blive formidlet bl.a. på den skandinaviske kornworkshop, som afholdes i Sverige 3-5. juli 2013.

5. Projektansvarlig

Ansøger af projektet er Støtteforeningen for Institut for Anvendt Økologi

Houvej 55, e-mail: formand@kulturplanter.dk

9550 Mariager, tlf: 55813518

URL: <http://www.kulturplanter.dk>

Projektleder på projektet var Anders Borgen, samme adresse.